

„Miért volt olyan hosszú az éj?”

Lucien Aimé Duval élettörténete

Azoknak az embereknek, akik több mint kétezer hangversenyen hallották énekelni, örömet, inspirációt adott, s talán azt a bátorságot is, hogy ismét higgyenek az élet értelmében. Az ő Istene az emberek barátja volt: „Seigneur, mon ami”, „Uram, a barátom vagy” – ez volt legismertebb dalának címe. Ő maga azonban egyre mélyebbre zuhant a magányba és a kétségbeesésbe, és nem talált ki belőle. „Beteg állatnak” nevezte magát, „amely beásta magát árnyékokból álló erdejébe.”

Lucien Duval gyermekként nagyon boldog volt. 1918. június 30-án született egy kis vogéz faluban, együttérző szülők és vidám testvérek társaságában nőtt föl, „abban a bizonyosságban, hogy Isten jó, hogy szereti a gyerekeket és hogy Jézus az ő tapintható arca”. Szülei „Aimé”-nek hívják, amit az jelenti: „akit szeretnek”. Efféle bizalmat akar ő is közvetíteni másoknak azoknak, akiknek csekély a remé-

nyük és nem tudják szeretni magukat. Pap akar lenni, jezsuita. A rend kollégiumában sokat szenved a merev előírásoktól, döntésektől, tilalmaktól, amelyek egyszerűen adóttak, indoklás nélkül.

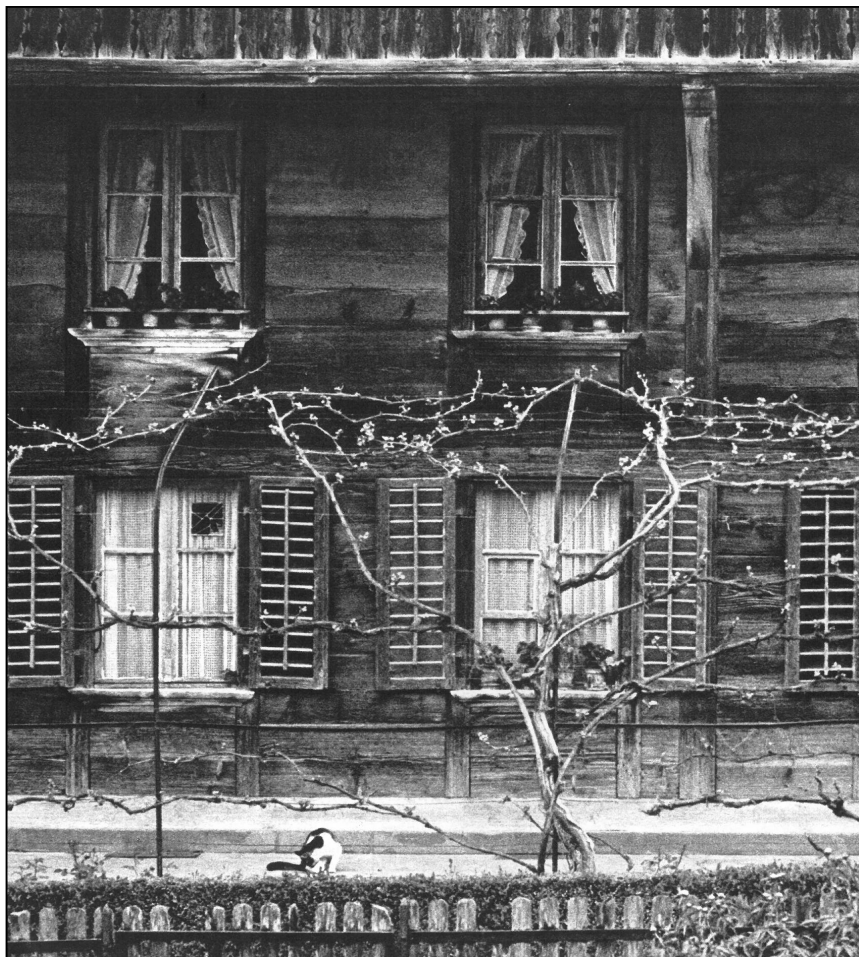
Lucien nem lázad. Összeharapja a fogait. És miközben még tanul, megy a szomorúakhoz és tönkretettekhez, azokhoz, akik a rövidebbet húzták az életben, és nem látnak esélyt. Kávézókban és kocsmákban a vigasztaló Istenről beszél alkalmi partnereinek. 1949-ben pappá szentelik. Röviddel ezután sanzonokat kezd írni és énekelni – fölcserélhetetlen, kissé rekedtes, nyomatékos hangján: Arról a hosszú kerítéssel övezett útról, amelyen Isten sápadt, fáradt munkás alakjában vándorol – az emberekkel együtt szenvedő Isten. „Az éjszaka gyermekeiről”, akiket félelmek kínoznak, akik nem tudnak aludni, és várnak valamire anélkül, hogy meg tudnák nevezni, mire. A csodálkozó örömről, amikor

visszatér az Úr: „Mindent jelentünk majd számára, amikor eljön. Akkor letörli életünk minden könnyét – amikor eljön.”

Most Aimé-nek nevezi magát, gyermekkorra becenevével. Koncertkörútjain kétmillió kilométert tesz meg, több mint negyven országban. Végtelen autópályákon szinte minden éjszaka úton van Renault-jával, minden nap máshol alszik. Barátai alig vannak, rendtársai messze távol, életmódját különben sem értik meg, legalábbis a legtöbben. A hozzátartozó emberek szeretik, ő igen, de olykor agyonnyomják, amikor beszélgetésekben és levelekben rábizzák a gondjaikat, félelmeiket és vereségeiket, boldogtalan partnerkapcsolatukat, megalázó szegénységüket, évről évre. Aimé szinte összeomlik a teher alatt: „A szegények, a depressziósok, a fegyházak foglyai, az özvegyek és árvák, az elváltak, öregek és elmebeteg, a kilépett papok örömtelen életét erőim határáig hordoztam.”

Egy napon Aimé ismét alig jut hozzá az evéshez és az alváshoz. Hanglemezfelvétel, újságírók, este hangverseny. Idegei csaknem fölmondják a szolgálatot. „Kár lenne, ha elpusztulnék, akkor elmaradna a koncert.” Aimé egy üveg rummal ajzza fel magát, ahogy ezt már gyakran megtette. Éjjel, a következő, hamburgi koncertre vezető úton vérzések érik: akut hasnyálmirigygyulladás. A kölni egyetemi klinikán landol, pokoli kínokon megy keresztül, éjszakákon át hallucinációi vannak. „Mostantól semmi cigaretta, semmi alkohol”, mondja neki az orvos, de ő nem hallja meg, nem akarja meghallani. „A lelkem fokozatosan elsötétült, könyörtelenül”, emlékszik vissza Duval. „Hiába vártam arra a semleges, objektív és illetékes emberre, aki hangosan a fülembe kiáltja: Ön alkoholista, ön beteg!” Rendtársai számára kínos volt, hogy Páter Aimé olykor annyira zavarosan beszél, remeg és támo-lyog, és hogy üvegek tűnnek el a pincéből. Zavarban vannak, sértődötten hallgatnak, furcsán tekintenek rá.

„Ebben az időben úgy imádkoztam, mint aki elveszett”, vallja be majd később Páter Duval. „Száz-

szor, ezerszer tettem rá a kezemet arra rézből készült keresztre, amelyet huszadik születésnapomra ajánlkoztak nekem a jezsuiták. Rátettem a kezemet, egyszerűen csak úgy, különösebb ok nélkül, spontán, ahogyan az egyik szerencsétlen áll egy másik szerencsétlen előtt: Uram, Jézus, mi már régóta barátok vagyunk. Elvesztettem az ifjúságomat, belső bátorságomat, az egészségemet, a barátaimat. Szinte mindent elvesztettem, csak téged nem. Kérlek, ne feledkezz meg rólam.”

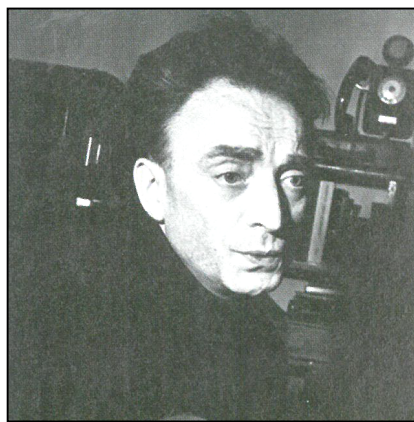
Valamikor 1969 februárjában Duval a végét járja. Nem tudja már elviselni önmagát, és „a világot sem úgy, ahogy van. Ezt az irigy, kemény, pénzsóvár világot, amely mindig csak az értelemről beszél, a gyöngédségről soha.” Egy éjjel legalább húsz tablettát nyel le, szív-betegeknek való vérhígítót. Nem fél a haláltól, nem fél Isten ítéletétől. „Ellenkezőleg, igen izgatott voltam attól a gondolatától, hogy olyan közel vagyok a másik világhoz. Végre mindent meg lehet majd érteni, a rosszat, az emberek butaságát, és mindenekelőtt Isten rejtélyes mackóságát, amellyel elrejtőzik.”

Pont ezen az éjszakán látogatja meg egy régi barátja, aki rögtön mentőt hív, és ezzel feltehetően megmenti az életét. Később a pszichiátriai klinikán végre akad egy orvos, aki mosolyogva, de határozottan felnyitja a szemét. „Alkoholbeteg vagyok. Beteg vagyok, nem csirkefogó, nem szegény fickó. És ez az egészen újonnan felfedezett igazság boldoggá tett. Beteg – értsétek meg! Ti, akik oldalvást sandítotok rám, elítéltek, látványosan finto-rogtok, amikor köszöntelek titeket, akik megvettek engem, amikor össze-vissza beszéltek vagy botladozom. Az alkoholizmus betegség, nem pedig szegényfolt. Szenvedés, nem élvezet. Rabszolgaság, nem mulatság.”

Aimé most világosan lát. Megrettenve felhagy az ivással, a klinika steril légkörében először nem is esik olyan nehezére a lemondás. De aztán, amikor ismét elkezdődnek a koncertek és az utazás hosszú, magányos éjszakái, következnek a visszaesések, a halállal kapcsolatos gondolatok, a furcsa hallucinációk. Megesket egy jegyespárt a távoli rokonságból, s a családi ünnepségen egy pohár pezsgőt kínálnak neki. „Rövid küzdelem a fejemben: Egy pohár, csak egy pohár! Nem szabad elhatárolódnom. Meg kell mutatnom nekik, hogy én is éppúgy szeretem

az életet, mint ők. A visszaúton egy faluban ebédeltünk. A többiekhez hasonlóan én is ittam egy pohár vörösborot.”

És így megy ez tovább: „A következő napon Nancyban egy pohár vörösbor. Este egy pohár vörösbor. Csak annyit tudok, hogy egy napon eljutottam oda, hogy két pohár vörösbor délben, négy pohár este. És minden kérlelhetetlenül kezdődött előlről: a kétségbeesés, az önmegvetés, a szégyen, berántott egy fogaskerék. – Undorodtam önmagamtól. Tudtam, hogy már nem tudom abahagyni. Szertefoszlott az alkoholtól való szabadság. A vége csak a halál lehetett.” „Miért, miért, ó Uram?”, énekelte oly gyakran a

hangversenyek pódiumán. „Ó, Uram, te, aki a világot teremtetted, miért teremtetted számomra oly hosszúra az éjszakát, oly hosszúra, oly hosszúra?”

Hirtelen, életének legmélyebb ponján, személyes poklának legbelső kamrájában segítség jön, onnan, ahonnan *Aimé Duval* soha nem várta volna: Belebotlik az Anonim Alkoholisták egyik csoportjába, de rögtön távolságot tart: „Nem volt kedvem ahhoz, hogy bekebelezzen egy csapatnyi lepusztult figura. Ha kikészültem is, a büszkeségemet meg akarom tartani.” – „Ha egy alkoholista nem tud kimászni, akkor húsz alkoholista sem tud kimászni.”

Aztán megismer egy fiatal lányt, aki szintén alkoholista. Valamilyen okból nővérét, bajtársát látja benne. Elkíséri őt a csoporthoz, ahol testvérekre, barátokra talál, akik egyszerűen csak jelen vannak, nem tartanak erkölcsi prédikációkat, nem szidják a hatóságokat, az orvosokat és a kocsmárosokat, de megkívánják valamit önmaguktól és egymástól. „A keménységből, büszkeségből, szegényből és magányosságból álló gát összeomlott.”

Ez a gyógyulás útja, amely ezekkel a megtört és derék ember-

társakkal való, magától értetődő közösségen és az önmagához fűződő újfajta viszonyon vezet keresztül: *Duval* megérti, hogy az Isten iránti szeretet és az emberek iránti szeretet nem elég, s hogy megbetegíthet, ha nem társul hozzájuk az önmaga iránti szeretet. Elkezd tanulási folyamatot, valamiféle áldást látni éveken át tartó alkoholbetegségében: „Szükségem volt az alkoholizmuson keresztül vezető útra ahhoz, hogy elfogadjam önmagam, és rendtársaimat is cseppnyi humorral viseljem el.”

Fölkeresi édesanyját, s ez a szeretettel és türelemmel teli bölcs asszony nem beszél fia veszélyben lévő jó híréről vagy arról, hogy mitől kell óvakodnia. „Hát igen”, mondja mosolyogva, „ha ezáltal most segíteni tudsz másokon...?” – Pontosan ez sikerül most neki, több higgadsággal és realizmussal, mint korábban. Az autópályán az életbeszámolóját mondja rá egy kis magnetofonra; címe: „Miért volt oly hosszú az éjszaka? Hogyan szabadultam meg az alkoholtól” [magyarul is megjelent: *Miért oly hosszú az éj?*, Szent István Társulat kiadása, 1986]. Inkább ösztökélés, mint gyónás, bátorító, gyöngéd. Istenről megfontoltabban, óvatosabban beszél, mint korábban: „Isten nem olyan, mint amilyennek hiszik. Isten nem úgy fest, ahogyan elképzelik. Isten nem a felhőkben van. Mária Magdolna kertésznek tartotta, a tanítványok szellemnek, Péter halászi szakértőnek. Én meg, szerencsétlen flótás, a dogmákban kerestem őt, miközben ő valójában nyugodtan és barátságosan a betegek körében tartózkodott. Az Anonim Alkoholisták összejövetelein sosem beszéltem Istenről. Nem volt rá szükség, mert jelen volt. Mindenki, aki szeret, Istentől született, és ismeri Istent. Mond ez valamit Önöknek? Igen, ez misztika. Sok alkoholista megérti, még ha hiányzanak is számukra a szavak ahhoz, hogy beszélni tudjanak róla.”

Aimé Duval 1984. április 30-án halt meg Metzben, szívelégtelenség következtében. Hatvanöt éves volt. A tőle fennmaradt legkedvesebb dal a „Seigneur, mon ami”: „Uram, te a barátom vagy, te kézen fogsz engem. Velel félelem nélkül járom végig az utat. – És aztán itt vagy: Leplezetlenül látlak. Látom az arcodat – és az asztalt, megterítve ketőnknek.”

Christian Feldmann

Forrás: Kirche In, 2018/8